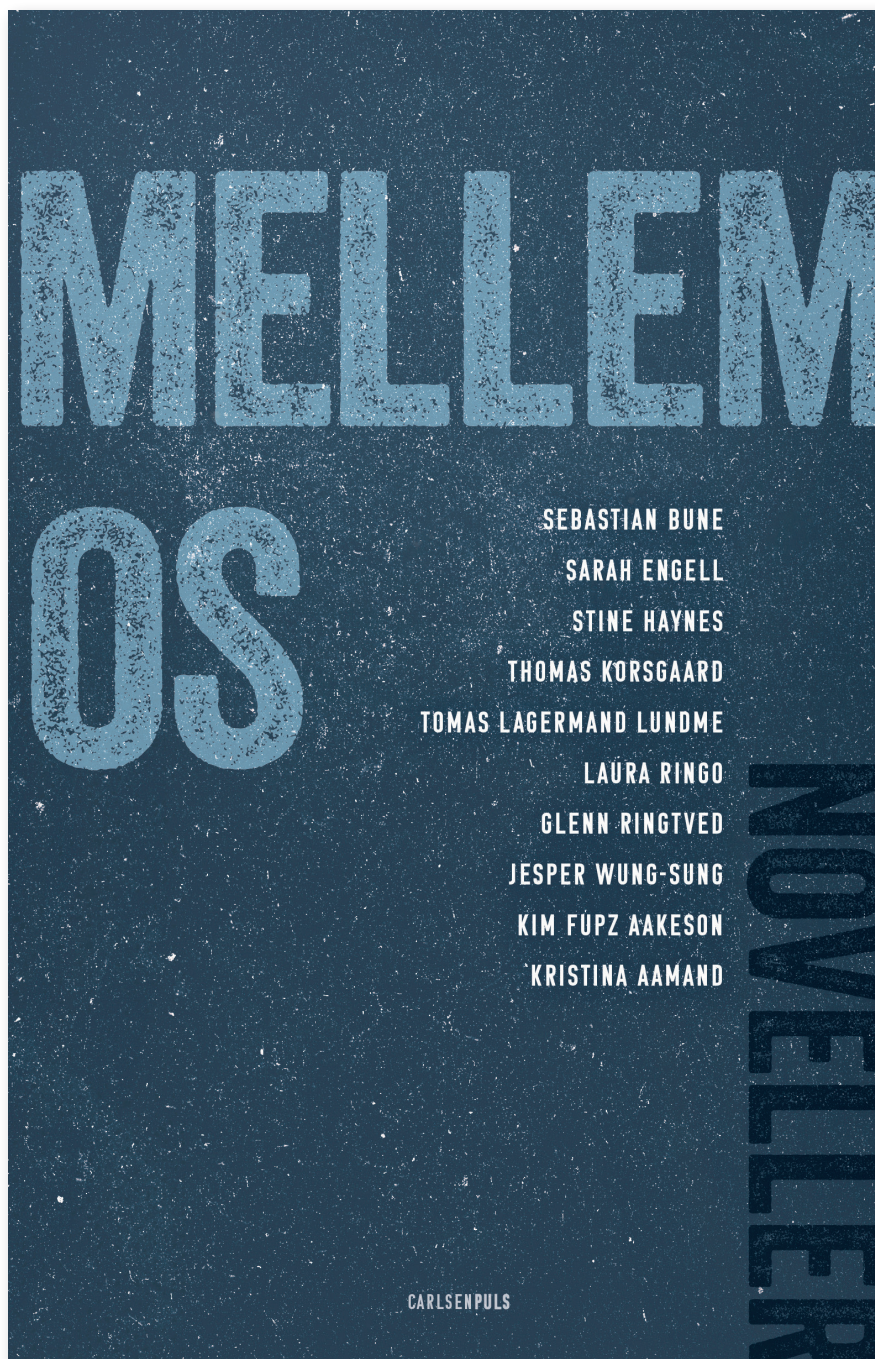

Ned i litteraturen

Et undervisningsforløb af
Trine May

CARLSEN *Ekstra*

carlsensekstra.dk

Her skal det handle om noveller. Som du sikkert ved, er en novelle en kort historie med en hovedperson, der står i en konflikt.

Noveller er gode at læse, for her kan man ret hurtigt møde mange forskellige forfattere og dermed få en fornemmelse for flere forfatteres sprog-tone, ligesom man også kan møde mange forskellige fiktive personer.

Det gode ved at læse litteratur er, at du kan blive bedre til at forstå andre mennesker. Du kan nemlig få et indblik i personer, der levet et helt andet liv, end du selv gør, få adgang til deres tankeverden og dermed få en større forståelse for mennesker, der er anderledes end dig. Omvendt kan du også læse litteratur, hvor hovedpersonens liv ligner dit eget; så kan du få en følelse af ikke at være helt alene i verden, for der er andre, der har det ligesom dig.

Da en novelle fortæller et kort og intenst forløb, sætter den tit tanker i gang, efter man har læst den.

Ti noveller – ét emne

I forløbet her skal I læse og arbejde med novellesamlingen *Mellem os*. Den består af ti noveller, skrevet af ti af nogle af vores allerstørste ungdomsforfattere. Samlingens ti noveller kredser alle om emnet *familieliv*, og tilsammen giver de os indblik i forskellige familiemønstre, og hvilke problemer, man kan have i sin familie.

At samlingen har familien som overordnet ramme gør, at vi alle kan relatere til den, for vi har alle erfaringer med at leve i en familie.

Familien burde være vores helle. Her, hvor vi er trygge og føler os 100 procent hjemme. Men sådan er det ikke altid. Med samlingen møder vi ti unge hovedpersoner, der lever i ti meget forskellige familier.

Hvad skal du lære?

I forløbet skal du lære at

- udfylde tomme pladser, mens du læser moderne noveller
- analysere noveller med særligt fokus på personskildring, komposition, miljø, sprog og fremstillingsform
- bruge dine analytiske enkeltdele til at indkredse en novelles overordnede tema

- læse udtryksfuldt op
- vælge, hvilke analytiske fokuspunkter, der er særligt relevante for en specifik novelle
- fremlægge din analyse og fortolkning af en novelle for andre

Hvordan skal du arbejde?

Under hele forløbet skal du arbejde i en læsegruppe. Begynd derfor med at inddele klassen i firemandsgrupper. Du skal arbejde i samme gruppe under hele forløbet. Indimellem splitter I læsegruppen op i to makkerpar, andre gange skal I drøfte noget i klassen, og af og til skal du arbejde alene. Hold derfor godt øje med overskrifterne *Klassen*, *Læsegruppen*, *Makkerpar* og *Alene*.

Først skal I alle læse og arbejde med tre af novellerne fra samlingen *Mellem os*. I arbejdet med de tre noveller lærer I om forskellige analytiske fokuspunkter, der kan være interessante i forbindelse med novelleanalyse: personskildring, komposition, sprog, miljø og fremstillingsform. Selvfølgelig kommer vi ikke omkring alle fokuspunkter i alle tre noveller, men dem, der er mest relevante for den enkelte novelle, og når I har arbejdet med alle tre noveller, har I været igennem alle fokuspunkter.

Når I har arbejdet med de tre noveller, fordeler I bogens syv andre noveller på klassens grupper. Grupperne læser og arbejder altså nu med forskellige noveller, og efter I har læst jeres tildelte novelle, må I selv i den enkelte gruppe vurdere, hvilke analytiske fokuspunkter, I mener, novellen lægger op til. Ét af fokuspunkterne skal I dog alle omkring: I skal indlede arbejdet med at undersøge novellens personskildring, for den konflikt, hovedpersonen står i, har tit med novellens tema at gøre. Herefter vælger I 2-3 andre fokuspunkter, som sammen med personskildringen kan føre jer frem til en fortolkning af novellen.

Efter I har læst og analyseret jeres novelle, skal I præsentere jeres arbejde for de andre i klassen, og selvfølgelig skal I lytte til, hvad de har læst og fundet frem til. Måske har I herefter fået lyst til at læse nogle af de noveller, I har hørt de andre fortælle om.

Rigtig god fornøjelse med det hele.

FØR I LÆSER

Familieliv

I gamle dage levede de fleste børn i en kernefamilie. Altså med en far og en mor og sandsynligvis også et par søskende. I dag findes der hele 37 forskellige familieformer.

Læsegruppen

- Hvilke familieformer kan man leve i som familie i dag?
Prøv at lave en liste.
- Hvilke problemer kan man have med sin familie
  - når man er barn?
  - når man er ung?
  - når man er voksen?

Saml op i **klassen**, og prøv om I kan finde ud af, hvor mange familieformer der er repræsenteret i jeres klasse.

MENS I LÆSER

Frontkæmperen

af Kristina Aamand

Den første novelle, I skal læse, hedder *Frontkæmperen*, og den er skrevet af Kristina Aamand.

FØR I LÆSER NOVELLEN

Makkerpar

- Hvad er en frontkæmper?
- Lav en hurtig Google-søgning på Kristina Aamand, og find ud af, hvad hun er for en forfatter.
- Drøft, med afsæt i novellens titel og jeres viden om Kristina Aamand, hvad I tænker, novellen kan handle om. Hvad er det mon, hovedpersonen skal kæmpe mod?

Udveksl jeres tanker i **klassen**.

Nu er det tid til at læse novellen.

MENS I LÆSER NOVELLEN

I skal læse novellen i læsegruppen og gøre ophold udvalgte steder.

Ved hvert ophold er der fire grupper spørgsmål: Spørgsmål om **situationen**, om **hovedpersonen**, om **en biperson** og om **fortællingen** (hvordan der bliver fortalt).

Den, der har læst op, læser første gruppe spørgsmål op, kommer med bud på svar og hører, om andre i gruppen har kommentarer.

En anden i gruppen læser næste gruppe spørgsmål op, kommer med bud på svar osv. I skal højst bruge fem minutter ved hvert ophold.

Sådan fortsætter I til, I har læst hele novellen og talt om alle spørgsmål.

Under jeres samtaler, skal I ved spørgsmålene om hovedpersonen, skrive stikord på **KOPIARK 1: NOTATARK – HOVEDPERSON.**

Første elev læser nu frem til afsnittet midt på side 11 (... *hun sagde farvel.*).

Læsegruppen

Drøft disse spørgsmål:

Situationen

- Hvor er vi?
- Hvorfor er vi der?
- Hvordan er stemningen?

Hovedpersonen: Yasmin

- Hvordan er Yasmin blevet forfatter?
- Hvorfor føler hun sig ikke som forfatter, når hun lige har udgivet en bog?
- Hvad er der sket tidligere i hendes liv?
- Hvordan har hun det til festen?

Tag noter på **KOPIARK 1: NOTATARK – HOVEDPERSON.**

En biperson: Daniel

- Hvorfor vil han så gerne udgive en bog med Yasmin?
- Hvad lægger han vægt på i sin tale?
- Hvad synes I om ham? Hvorfor?

Fortællingen

Tilbageblik. Indimellem tænker Yasmin tilbage på noget, der er sket tidligere i hendes liv, fx da hun blev fotograferet.

- Hvordan oplevede hun det?
- Hvilke andre tilbageblik får vi?

Nu læser en anden videre i novellen. Læs frem til afsnittet på side 14 (...klar i makeuppen.).

Læsegruppen

Drøft disse spørgsmål. Den, der lige har læst op, begynder med første gruppe spørgsmål:

Situationen

- Hvordan er stemningen i taxien i begyndelsen af turen?
- Hvordan udvikler den sig?
- Hvorfor kører taxichaufføren så stærkt?

Hovedpersonen Yasmin

- Hvad ved vi nu om Yasmins baggrund?

Skriv flere noter på kopiarket.

En biperson: Taxichaufføren

- Hvorfor er han frustreret?
- Kan I forstå hans frustration?

Fortællingen

Tilbageblik. Her tænker Yasmin tilbage på sin medvirken i morgenfjernsyn.

- Hvordan oplevede hun det?
- Var der noget, hun gerne ville fortælle, men som hun ikke fik lov til?
- Hvordan opfatter I journalisten som person?
- Hvordan opfatter I journalistens formidling af Yasmins historie?
- Hvordan opfatter I fyren, der følger hende ud ad studiet?

Nu læser en tredje elev videre i novellen. Læs frem til afsnittet på side 15 (...resten af vejen hjem.).

Læsegruppen

Drøft disse spørgsmål. Den, der lige har læst op, begynder med første gruppe spørgsmål:

Situationen

Hvorfor vil Yasmin sættes af?

Kan I forstå, at hun vil sættes af?

Hovedpersonen Yasmin

- Er Yasmin fordomsfuld over for chaufføren? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Da hun sidder på forsædet, kan hun næsten kan høre sin mors bebrej-
dende stemme: *“Du skal altid foran, Yasmin.”*
Kan det forstås på flere måder? Hvordan?
- Hvad siger det om Yasmin?

Skriv flere noter på kopiarket.

En biperson: Taxichaufføren

Hvad er hans baggrund?

Hvad synes I om ham?

Fortællingen

Sprog. Kristina Aamand finder selv på ord til novellen. Fx tænker Yasmin:
*“Nu sidder den idiotiske taxichauffør og mind-masturberer ved tanken om
at komme hjem efter en dag på sit dødbiderjob og fortælle sin araberkone,
at han tværede hende fra morgenfjernsyn.”*

- Hvad betyder det, at han *mind-masturberer*?
- Og hvad er et *dødbiderjob*?

Den fjerde elev læser resten af novellen.

Læsegruppen

Drøft disse spørgsmål. Den, der lige har læst op, begynder med første
gruppe spørgsmål:

Situationen

- Hvordan er stemningen i Yasmins lejlighed?
- Hvordan står den i kontrast til stemningen til bogfejringen og stem-
ningen på Facebook-billederne af Daniels familie?

Hovedpersonen Yasmin

- Hvordan bor hun?
- Hvorfor bladrer hun gennem hele Trines billedgalleri?
- I novellens begyndelse sagde hun i sin tale: *“Min drøm er blevet til
virkelighed.”*
Er den det?
Hvordan er hendes virkelighed?

Skriv flere noter på kopiarket.

En biperson: Trine

Vi møder ikke Trine som en konkret aktør i novellen, men hun optræder gennem Facebook.

- Hvilket liv har hun?
- Hvad viser hun frem på Facebook?
- Hvorfor tror I, hun bruger hashtagget #familiefredag?

Fortællingen

Tilbageblik.

Også her tænker Yasmin tilbage på noget, der er sket tidligere:

- Hvorfor tror I, hun opsøger lillebrorens SFO?
- Hvorfor tager hun ikke kontakt til ham, mens hun er der?

Sprog: Symbolik.

Og også her har Kristina Aamand fundet på et ord, *lemmingefluer*.

- Hvorfor tror I, hun kalder bananfluerne for lemminge?
- Hvad kan bananfluerne symbolisere?

En enkelt bananflue bliver på køkkenbordet, og Yasmin siger: *“Ja, hvor blev de allesammen af, lille ven? [...] En outsider, helt alene i verden.”*

- Hvorfor siger hun det?
- Hvordan forstår I novellens slutning? Ligger der en symbolik i, at hun maser den sidste tilbageblevne flue? Hvordan?

EFTER I HAR LÆST NOVELLEN

Klassen

Tal i klassen om:

- Hvordan passede jeres forudsigelser om novellens handling med den faktiske?
- Hvilke familietyper hører vi om i novellen?

Udover at novellen sætter spot på familieproblemer, er et gennemgående motiv, hvordan virkeligheden iscenesættes i forskellige medier. Fx hører vi om en fotosession:

“Hun sidder på en mur med armene strakt op mod himlen, som er meget mere blå på forsiden af bogen, end hun husker den. Det var gråvejrs, og en regndråbe ramte hende på kinden lige under øjet, da fotografen entusiastisk sagde: “Føl friheden. Sådan, ja, det er helt rigtigt. Jeg tror sgu, vi fik den.”

Vi hører også om Yasmins tv-optræden og om Trines selvfremstilling på Facebook.

Klassen

- Hvordan vælger medierne at fremstille Yasmin og hendes historie?
- Er de oprigtigt interesserede i at udfolde hendes historie, eller har de andre agendaer? Hvilke?
- Hvordan fremstiller Trine sin familie på Facebook?
- Kan I genkende nogle af de forskellige former for iscenesættelse fra jeres egne liv? Hvordan?
- Hvad synes I om, at virkeligheden redigeres i medierne? Kom ind på både store mediehuse og på sociale medier.

ANALYTISK FOKUS #1: PERSONSKILDRINGEN

Alene

Skriv, på baggrund af jeres gruppedrøftelser og noter på **KOPIARK 1: NOTATARK – HOVEDPERSON** en karakteristik af Yasmin. Byg den op over de fire overskrifter på kopiarket, men skriv nu i sætninger.

Klassen

Læs eksempler op, og tal om:

- Kan I lide Yasmin? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Tegner novellen et troværdigt portræt af en ung dansker?

ANALYTISK FOKUS #2: KOMPOSITION

Som I har været inde på, er der adskillige tilbageblik i novellens forløb. Novellen har altså to **fortælleplaner**: Det, der sker her og nu i selve handlingen – og noget, der er sket tidligere, som vi hører om gennem tilbageblik.

Læsegruppen

Skriv alle tilbageblik op på en liste i kronologisk rækkefølge. Altså ikke i den rækkefølge, de forekommer i novellen, men i forhold til, hvornår de er sket i Yasmins liv.

Makkerpar

Tag et liggende A3-papir, tegn en streg midt på papiret fra kant til kant. Den er en tidslinje, der skal give jer overblik over novellens to fortælleplaner.

Skriv novellens handling i stikord over linjen. I skal også have tilbageblikkene med i den rækkefølge, de forekommer i novellen.

Skriv de samme stikord under linjen, men i kronologisk orden. Her skal I begynde med det tilbageblik, I tænker, ligger længst tilbage i tiden.

Klassen

Sammenlign jeres tidslinjer, og tal om:

- Hvor lang tid spænder den konkrete handling over?
- Hvor lang tid spænder hele handlingen over, hvis I inkluderer alle tilbageblik?
- Hvad opnår Kristina Aamand ved at indflette tilbageblik i historien? Hun kunne jo også have valgt at skrive novellen kronologisk.

ANALYTISK FOKUS #3: SPROG – KONTRASTER

Et sprogligt greb, der er godt at anvende i litteratur, er at opstille **kontraster**, for det aftvinger læseren at forholde sig til det, der sker. Der er adskillige kontraster i *Frontkæmperen*. Du finder nogle af dem på **KOPIARK 2: KONTRASTER**.

Makkerpar

Print arket, drøft og noter, hvordan hver kontrast fremstilles i novellen. Skriv jeres tanker om det i den 3. kolonne. Føj evt. flere kontraster på arket, hvis I synes, der mangler nogle.

FORTOLKNING: TEMA

Læsegruppen

Gå sammen i læsegruppen, og sammenlign jeres ark om kontraster. Tal bagefter om:

- Kan kontrasterne spore jer ind på en fortolkning af novellen?
- Hvilke overordnede temaer tager den op?

AFSLUTTENDE KLASSESAMTALE

Lad hver gruppe præsentere sine bud på vigtige temaer. Skriv dem på tavlen. Udvælg de tre, I finder allervigtigst, og drøft i **klassen**:

- Er det vigtige og relevante temaer? Hvorfor?

Bro

af *Tomas Lagermand Lundme*

Den næste novelle, I skal læse, hedder *Bro*, og den er skrevet af Tomas Lagermand Lundme.

Moderne noveller

Nogle (især ældre) noveller begynder stille og roligt med en præsentation af novellens persongalleri, hvorefter en konflikt indtræder og historien bygges gradvist op. Men i mange moderne noveller bliver vi kastet lige ud i handlingen fra første replik. **In medias res** hedder det.

Et andet kendetegn ved moderne ungdomsnoveller er, at sproget tit er kortfattet. Sætningerne er korte, og der er meget, vi ikke får fortalt; der er mange tomme pladser.

Når vi ikke får personerne præsenteret, og der også i handlingen er mange tomme pladser, må vi selv at skabe sammenhæng i teksten ud fra de sparsomme oplysninger, vi får. Her må vi digte med og udfylde de tomme pladser ved at se scenariet for vores indre, mens vi læser.

Ydermere er der også en del **symbolik** i moderne noveller – altså ord, der kan ligge en anden betydning i end den konkrete.

Sådan en novelle er *Bro*. Den er bygget op af mange små afsnit, der er adskilt med en stjerne.

FØR I LÆSER NOVELLEN

Læsegruppen

- Hvad tænker I om titlen *Bro*?
- Kan den have mere end én betydning?

Alene

- Skriv hver især jeres associationer på titlen i to minutter, og udveksl bagefter jeres forventninger til novellen.

MENS I LÆSER NOVELLEN

Mens i læser den op i læsegruppen, skal I gøre ophold undervejs efter anvisningerne. Ved hvert ophold skal I drøfte nogle spørgsmål. Her sætter I ord på tekstens tomme pladser, og spørgsmålene kan hjælpe jer til at tolke symbolikken. I skal kun bruge to minutter på spørgsmålene ved hvert ophold.

I skal skiftes til at læse op. Første elev læser frem til første stjerne.

Læsegruppen

- I indledningen møder vi Bente og en jeg-fortæller. Hvem er de? Hvad er deres relation? Og hvad skal de?
- Vi hører om påklædningsdukker, dukkehus, kulisser, rollehæfte og instruktør. Hvordan forstår I det?

Næste elev læser nu frem til stjernen øverst side 66.

Læsegruppen

- Hvem er 'de'?
- Hvorfor fryser jeg-fortælleren?
- Er du blevet klogere på, hvad det var, jeg-fortælleren skulle med Bente?
- Og hvem Bente er?
- Hvorfor må jeg-fortælleren ikke ringe hjem?

Læs nu frem til stjernen på side 71.

Læsegruppen

- Hvorfor glipper jeg-fortælleren med øjnene, da ordet 'far' nævnes?
- Hvad tænker I, der er sket, forud for handlingen her?
- Hvordan har Ulf og jeg-fortælleren det sammen?

Læs frem til stjernen side 76.

Læsegruppen

- Hvordan har Ulfs og jeg-fortællerens forhold udviklet sig?
- Er I overraskede over det, eller havde I anet det? Hvornår?

Læs frem til stjernen nederst side 79.

Læsegruppen

- Hvorfor smider jeg-fortælleren Bentes serviet i brændeovnen? Kan det have en symbolsk betydning? Hvordan?
- Og kan brændeovnen i sig selv have en symbolsk betydning? Hvordan?
- Kommenter citatet: *“Det var som om manuskriptet var væk. Alt det, jeg plejede, kunne jeg ikke gøre her. Det var Ulfs skyld. Der plejede ikke at være en Ulf i vejen.”*
- Hvad tænker I, jeg-fortælleren plejer at gøre? Og hvorfor er Ulf i vejen?
- Og hvad med faren? Hvad er det, der vil ske igen?

Læs frem til stjernen side 81.

Læsegruppen

- Hvorfor går jeg-fortælleren i Ulfs spor i sneen? Kan det have en symbolsk betydning? Hvordan?
- Snevejret tager til. Hvad lægger I i det?
- Hvad mener Preben med sætningen: *“Jeg er ikke dum”*?

Læs frem til stjernen øverst side 85.

Læsegruppen

- Nu går jeg-fortælleren ikke i Ulfs spor, men laver sine egne. Hvad kan det betyde?
- Vi får også flere oplysninger om, hvad der er sket i jeg-fortællerens liv. Hvad er der sket?
- *“En gang imellem løb stearinen ned over lyset. Så kunne det dække*

for tallene. Og det med, at lykken kom om lidt, kunne man ikke se, hvornår var.” Hvilken symbolik lægger I i kalenderlyset?

Læs til stjernen midt på side 87.

Læsegruppen

- Hvad er det, Ulla må sige?
- Hvem må hun sige det til? Og hvorfor?

Læs til stjernen øverst side 91.

Læsegruppen

- Hvordan har Bente, Ulla og Preben det med det, der er sket?
- Bente spørger: “Du gør ikke det her med vilje, vel? Du lyver ikke, vel?”
- Og hun siger: Vi har jo prøvet det før.” Hvad tænker I, hun hentyder til?
- Hvorfor tænder Preben ikke op i brændeovnen mere?

Læs resten af novellen.

Læsegruppen

- Hvad ender den med?
- Hvordan tolker I den allersidste sætning?
- Hvad tror I, der videre sker?

EFTER I HAR LÆST NOVELLEN

Klassen

- Hvordan var det at læse en tekst med mange tomme pladser? Kræver det noget særligt af læseren? Hvad?
- Kunne jeres drøftelser hjælpe jer til at forstå novellens symbolske lag?

ANALYTISK FOKUS #1: PERSONSKILDRING

Makkerpar

Opsummer mundtligt, hvad I ved om jeg-fortællerens

- *alder*
Hvor gammel tror I, jeg-fortælleren er?
- *køn*
Hvilket køn, tror I, jeg-fortælleren har? Hvorfor tror I det?
Det står faktisk intet sted i teksten.
- *familiære baggrund*
Hvad har jeg-fortælleren oplevet i sit liv før Samsø?
- *situation i novellens begyndelse og slutning*
Er der en udvikling? Hvordan?

Alene

Skriv en karakteristik af jeg-fortælleren på baggrund af jeres makkersamtale. Læs eksempler op i klassen.

Klassen

Tal bagefter i klassen om novellens bipersoner: Bente, Ulla, Preben, Lizette og Ulf.

- Hvem af bipersonerne har I sympati for? Hvorfor?
- Hvem kan I ikke lide? Hvorfor?
- Hvilke familietyper møder vi i novellen? Jeg-fortælleren egen familie fungerer åbenlyst ikke, men er der også noget galt med aflastningsfamilien? Hvordan?
- Tror I, Ulf og Lizette er Ulla og Prebens biologiske børn? Hvad peger på, at de er? Hvad peger på, at de ikke er?

ANALYTISK FOKUS #2: SPROG

Symbolik

Klassen

I har allerede været inde på, hvordan mange af de symbolske indslag i novellen kan tolkes, fx påklædningsdukker, dukkehus, teater, manuskript, sneen, spor i sneen, kalenderlys, kulde/varme, lys/mørke.

Skriv symbolerne op på tavlen, og fortæl gruppe for gruppe, hvordan I har tolket dem.

Tal bagefter om, hvordan det er at læse en novelle med masser af symbolik.

- – Hvad kræver det af læseren?
- – Hvorfor tror I, nogle forfattere vælger at indskrive symboler?

Fortællestil

De mange korte sætninger giver indimellem en rytme i sproget, selv om det er prosa.

Læsegruppen

Vælg et godt tekststed i novellen, en halv-en hel side, hvor I synes, sproget er særlig godt og understreger novellens stemning. Forbered en udtryksfuld oplæsning af uddraget.

I skal alle bidrage til oplæsningen, men hvordan I fordeler sætninger, bestemmer I selv.

Overvej styrke, rytme og pauser.

Stil jer gruppevis i **klassen**, så jeres valgte tekststeder kommer i den rækkefølge, de forekommer i novellen.

Læs jeres valgte tekststeder op lige efter hinanden, så I får et koncentrat af de steder i novellen, I finder sprogligt mest spændende.

Klassen

- Hvad kan I sige om sproget?
- Hvilke oplæsninger fungerede særligt godt? Hvorfor?

ANALYTISK FOKUS 3: FREMSTILLINGSFORM

Selv om novellen fortælles af en jeg-fortæller, er det som om, vi betragter handlingen udefra. Vi får, gennem det personerne gør og siger, vist, hvad der sker; vi får ikke kendskab til mange tanker. Denne teknik kaldes **showing**.

Klassen

- Hvorfor tror I, at forfatteren har valgt at fortælle historien gennem showing og korte sætninger?
- Svarer formen til jeg-fortællerens tilstand? Hvordan? Giv eksempler.

FORTOLKNING

Klassen

- * Hvad drejer novellen sig overordnet om?

AFSLUTTENDE KLASSESAMTALE: BERØRT AF *BRO*?

Klassen

- Blev I berørt af historien? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Hvilke tanker har den sat i gang hos jer?

Sukkermusen

af Jesper Wung-Sung

Den sidste af de fælles noveller, I alle skal læse, hedder *Sukkermusen*, og den er skrevet af Jesper Wung-Sung.

FØR I LÆSER NOVELLEN

Læsegruppen

Lav en **associationsrække** på titlen *Sukkermusen*: Sig på skift, hvad der falder jer ind, når I hører ordet. Lad associationsrækken køre et minut.

Tal bagefter om, hvad I tænker, Jesper Wung-Sung har taget op i novellen. Måske kender I hans tekstunivers i forvejen. Husk på, at alle noveller i bogen kredser om familieliv. Hvilken familie drejer historien sig mon om?

MENS I LÆSER NOVELLEN

Denne gang skal I læse novellen uden fastlagte ophold. I skiftes til at læse op; en af jer begynder, og I vurderer selv, hvornår en ny elev tager over. Er der noget, I ikke forstår, eller noget, I undrer jer over undervejs, stopper I og drøfter det.

EFTER I HAR LÆST NOVELLEN

Læsegruppen

- Hvad er jeres umiddelbare indtryk af novellen?
- Var I inde på noget af det rigtige i jeres forudsigelser?
- Hvilke familietyper møder vi i novellen?

ANALYTISK FOKUS #1: PERSONSKILDRINGEN

Læsegruppen

Print et eksemplar af **KOPIARK 3: PERSONER** til hver gruppe. Klip spørgsmålene fra hinanden, og læg dem på bordet med bagsiden op.

Træk på skift et spørgsmål, læs det op, kom med et bud på svar, og hør bagefter, hvad de andre har at sige til spørgsmålet. Nu trækker næste elev et nyt spørgsmål, og sådan fortsætter I.

Alene

Skriv, på baggrund af jeres samtale, en karakteristik af Asta. Kom ind på:

- hvilken barndom hun har haft
- hvad har den betydet for hendes liv i dag
- hvordan hendes sociale liv er
- hvordan hun udvikler sig i novellens forløb

ANALYTISK FOKUS #2: MILJØSKILDRINGEN

En novelles **fysiske miljø** har at gøre med det konkrete sted, den udspiller sig; de omgivelser, hovedpersonen færdes i. Til at beskrive en novelles fysiske miljø kan man opfange nogle **miljømarkører**, forfatteren har indsat i sin tekst. Foregår historien i et dyrt villakvarter med sportsvogne i alle indkørsler, eller er det i et skummelt, fugtigt kælderværelse med affald overalt?

Det **psykiske miljø** handler om stemningen – hvordan hovedpersonen har det i sine omgivelser, og det psykiske miljø kan sagtens være dårligt i villakvarteret og godt i kælderlokalet.

Makkerpar

Lav en beskrivelse af novellens fysiske og psykiske miljø. Brug miljømarkører som eksempler.

Klassen

Læs eksempler op, og tal bagefter om slutningen af novellen, hvor Asta møder en mand fra et helt andet miljø end hendes eget.

- Hvilken rolle får han for hendes udvikling?
- Hvorfor skal der en fra et helt andet miljø end hendes eget til at skubbe til hendes udvikling til sidst?

FORTOLKNING: TEMA

Læsegruppen

Det er ikke svært at gennemskue, hvad novellen overordnet drejer sig om.

- Skriv i fællesskab en sætning, der kort og præcist indkredser temaet.

Klassen

Præsenter jeres sætninger for klassen. Prøv nu, om I kan koge novellens indhold ned til ét enkelt ord? Hvilket kunne det være? Tal bagefter om:

- Er novellen et billede på en tidsånd? Hvordan?
- Tegner den et realistisk og troværdigt billede af et barns opvækst, eller er den overdrevet og karikeret?
- Kan I genkende noget i novellen fra jeres egne liv?
- Hvad tror I, Jesper Wung-Sung synes om Aastas opvækst?

AT VISE FAMILIEN FREM

Makkerpar

Komikeren og tv-værten Uffe Holm har en Instagram-profil, hvor hans to børn, Holly og Texas, har været hovedpersoner, siden de var helt små. Besøg profilen, brug et kvarter på at orientere jer i den, og tal undervejs om:

- Hvilke situationer medvirker børnene i?
- Hvordan agerer børnene? Er de sig selv, eller spiller de skuespil?
- Hvorfor tror I, Uffe Holm har valgt at dele sit familieliv med resten af verden? Har han andre grunde, end Aastas mor?
- Hvad tror I, det betyder for Holly og Texas at medvirke dagligt på hans profil? I dag? På lang sigt?

Udveksl jeres tanker i læsegruppen.

EKSTRA OPGAVE

Se 2. afsnit af DR's dokumentarserie *I Danmark er jeg født*. Her ser I også forskellige former for familieliv.

Klassen

- Hvordan kan der trækkes paralleller til *Sukkermusen*?
- Kan der trækkes paralleller til nogle af de andre noveller, I har læst?
- Hvad er forskellen på at se forskellige familier i en dokumentar og læse om familier i en novelle?
- Hvad kan de forskellige genrer/medier?

PANELDEBAT

Nu skal I skabe debat om det, novellen drejer sig om. Fire elever fra klassen skal udgøre et panel. I får pålagt nogle roller og holdninger. I behøver ikke have holdningerne i virkeligheden.

- **Én er moderator**; det er ham eller hende, der styrer debatten, stiller spørgsmål, følger op og sørger for, at alle kommer til orde.
- **Én er særdeles aktiv på sociale medier** og har flere profiler, hvor han/hun hver dag deler sit og sine børns liv fra den lækreste side.
- **Én er modstander** af, at børn bliver hovedpersoner i deres forældres iscenesættelser, fordi de ikke selv har valgt det og umuligt kan sige fra.
- **Én er barn af en flittig influencer** på sociale medier og har hele sit liv optrådt på diverse profiler med hundredetusindevis af følgere.
- **Resten af klassen er publikum** og må meget gerne spørge panelet og deltage i debatten.

Moderatoren præsenterer panelet og giver først hver deltager et minut til at fremføre sine synspunkter. Herefter går debatten i gang.

I har nu læst, analyseret og fortolket tre af novellerne fra samlingen *Mellem os*.

Tal i **klassen** om:

- Hvilke familier har været i spil i de tre noveller?
- Hvilke temaer har været i spil?
- Man kan også læse om temaerne i nyhedsartikler eller se dem udspillet i dokumentarprogrammer. Hvad er fordelene ved at læse om dem i litteratur?
- Hvorfor er det godt at læse noveller?

FLERE NOVELLER

Fordel resten af samlingens noveller på klassens **læsegrupper**, så alle grupper læser forskellige noveller.

- Læs jeres tildelte novelle i gruppen. I skiftes til at læse op, stopper undervejs og drøfter indholdet, hvis der er forståelsesproblemer, eller noget I undrer jer over.

- Når I har læst, skal I udarbejde en analyse af novellen, men først skal I drøfte, hvad I synes, er relevant for jeres analyse. I forløbet her har I arbejdet med **personskildring, komposition, sprog, miljø og fremstillingsform** i noveller. I jeres analytiske arbejde, skal I begynde med personskildringen, men vælg et eller to andre analytiske fokuspunkter til jeres analyse, og begrund hvorfor, de er relevante.

Er fortællingen helt kronologisk, er en kompositionsanalyse måske ikke så relevant. Er miljøet vigtigt for hovedpersonens situation, kan det være et godt valg.

Udarbejd jeres analyse. I kan lade jer inspirere af måden, I har arbejdet på her i forløbet. Jeres analyse skal munde ud i en fortolkning af novellen.

Klassen

Bagefter skal I præsentere jeres tildelte novelle for resten af klassen, ligesom I skal lytte til, hvad de har fundet ud af.

I skal alle medvirke i fremlæggelsen, og fremlæggelsen skal indeholde:

1. Præsentation af novellen
En fra gruppen giver et mundtligt resume af novellen, læser evt. et kort uddrag op, så tilhørerne kan få en fornemmelse for forfatterens sprog.
2. Hovedpersonen
En anden fortæller om hovedpersonen og den konflikt, han eller hun befinder sig i.
3. Analyse
En fortæller om de andre analytiske nedslag, I har valgt at fokusere på, hvorfor I har valgt lige dem, og hvad I er kommet frem til i jeres analyse.

Fortolkning

En fortæller om novellens tema:

- hvilken familietype tages op?
- hvilke andre temaer tager novellen op?

Til sidst vurderer og perspektiverer I novellen. Hvad synes I om den? Er den relevant?

Hvad har den fået jer til at tænke over?